

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Dom har en sjuk- dom/tumör i sin hjärna...

En litteraturstudie om elevers attityder och syn på hbtqi i
sambandskunskapsämnet

KURS: LS3T22

PROGRAM: Ämneslärarprogrammet med inriktning mot 7–9 (Sh)

FÖRFATTARE: *Emil Willsson*

EXAMINATOR: *Mikael Sven-Olof Gustafsson*

TERMIN: VT25

ABSTRACT

Emil Willsson

Dom har en sjukdom/tumör i sin hjärna

En litteraturstudie om elevers attityder och syn på hbtqi i samhällskunskapsämnet

They got a disease/tumor in their brain

A literature study on students' attitudes and views on LGBTQI in social studies

Pages: 27

LGBTQI is something that has existed for a long time, and it has not always been accepted. The school plays an important role in teaching today's students about societal structures and respect for all citizens. In this literature study, an analysis is made of how students are affected by LGBTQI in school. Students' attitudes and views on LGBTQI are one aspect that is analyzed and interpreted. The literature study also examines how different teaching methods used by teachers create understanding and influence students' attitudes and views on LGBTQI. The purpose of the study is to see how the teacher's teaching can counteract the discrimination that still exists towards the LGBTQI movement. In this literature study, ten articles have formed the basis for the results. The articles have been carefully selected from the databases Eric, SwePub, and Primo. These ten articles have been compared and form the foundation for the result section of the research question. The result of the literature study is that students are greatly influenced by how the teaching is presented. There are several factors that shape students' attitudes and views on LGBTQI. It is important that the school environment and classroom climate are inclusive and safe for students to express themselves in. For teachers, it becomes important how to handle students who express themselves negatively; it is crucial to be able to stand up and clearly explain that such behavior is not acceptable. The result of the study creates an understanding of what school can feel like for students belonging to LGBTQI, and from a teacher's perspective, inclusion becomes a factor for everyone's well-being. The literature study mentions several methods and strategies to manage students' understanding.

Keywords: Lgbtqi, attitudes, students, teachers, bullying, methods, civics, social studies

Innehåll

1 Inledning	1
2 Syfte & frågeställning	2
2.1 Syfte	2
2.2 Frågeställningar	2
3 Bakgrund	3
3.1 Definitioner av Hbtqi	3
3.2 Statistik kring Hbtqi i Sverige	3
3.3 Skolans uppdrag	4
3.3.1 Hbtqi – personers rättigheter enligt svensk lag	4
3.4 Att undervisa om hbtqi	5
3.4.1 Metoder och tips	5
4 Metodavsnitt	7
4.1 Syfte med litteraturstudien	7
4.2 Genomförande	7
4.2.1 Informationssökning	7
4.3 Kriterier för inklusion	9
4.3.1 Urval	9
4.5 Materialanalys	12
5 Resultat	13
5.1 Undervisning om Hbtqi	13
5.2 Mobbning och trakasserier	15
5.2.1 Förebygga arbetet mot mobbning och trakasserier	16
5.3 Lärares attityd gentemot hbtqi	17
5.3.1 Hbtqi – elevers syn på hbtqi	17
5.4 Användandet av böcker i Sverige	18
6 Diskussion	20
6.1 Metoddiskussion	20
6.2 Resultatdiskussion	21
6.2.1 Hur påverkar lärarens undervisning om Hbtqi-frågor elevers attityder och syn på Hbtqi?	21
6.2.2 Vilka metoder påverkar elevers attityder och syn på hbtqi?	23
6.3 Fortsatt forskning	24
6.4 Avslutning	24
Referenslista	26

1 Inledning

”Jag håller inte med om att man ska vara snäll mot gay-personer. Dom har en sjukdom/tumör i sitt hjärna som gör att dom betar sig som en hora.” (Elev i årskurs 8)

Så löd en exitticket efter en informationsrik lektion om hbtqi och hbtqi-personers rättigheter i Sverige och världen. Alla har rätt att älska vem man, men alla har inte rätten att älska vem man vill utan att bli utsatt för mobbning eller trakasserier. Alla har rätt att vara vem man vill, men alla har inte rätten att vara vem man vill utan att bli utsatt för mobbning eller trakasserier. Utanförskap, exkludering och obehag är något som präglar upplevelsen för regnsbågs elever i skolans värld (Cederved et al., 2024, s. 9). Utanförskapet kan leda till ett självförakt och självskadebeteende trots att elever har samma rättigheter oavsett identitet och sexuell läggning (Lundin, 2025, s. 162–163). En oroväckande kommentar av någon som inte vet vad hbtqi faktiskt innebär men ändå har ett grovt förakt mot. Skolans undervisning är en viktig beståndsdel till att förändra dessa skeva synsätt och attityder gentemot hbtqi. Men hur påverkas elever av skolans undervisning av hbtqi? Det har undersökts i denna litteraturstudie.

Litteraturstudiens utgångspunkt syftar till högstadieelevers synpunkter och åsikter angående hbtqi. Den valda utgångspunkten grundar sig i min roll som framtida ämneslärare i årskurs 7–9. Litteraturstudien letar även efter rimliga metoder för att skapa en miljö i klassrummet som gör att undervisningen blir trygg och säker. Syftet med denna litteraturstudie handlar om att analysera och sammanfatta tidigare vetenskaplig forskning som skapar en grund för denna litteraturstudie. Detta görs i olika perspektiv där bland undersöks ett elev-, lärar- och skolperspektiv för att generera kunskap kring hbtqi i skolans värld.

Litteraturen som används i denna litteraturstudie baseras på hbtqi mellan åldrarna 12–16 år, både nationellt och internationellt. Det förekommer även vetenskaplig litteratur som inte grundar sig till högstadieelever men som ändå har en relevans för arbetet. Med tanke på frågeställningens infallsvinkel gällande elevers påverkan av lärares undervisning kring hbtqi har det inte funnits givna artiklar som givit resultat utan därför har det behövts flera olika perspektiv för att skapa en större bild kring ämnet.

Skolans uppdrag bygger på att alla elever ska behandlas lika, både av lärare och elever. Skolverket (u.å, a) menar att skolan är en plats för alla och det är en plats där individer upptäcker nya människor och att acceptansen ska vara hög. Skolan måste därför ha en bra hantering av hbtqi, både i förebyggande syfte och när det förekommer trakasserier.

2 Syfte & frågeställning

Syfte och frågeställning delas upp i två olika underrubriker: Syfte (2.1) och Frågeställning (2.2). Här förklaras syftet med arbetet, men även litteraturstudiens frågeställning.

2.1 Syfte

Syftet med denna litteraturstudie är att bidra med kunskap om elevers syn på hbtqi-rörelsen i svenska skolan samt hur dessa olika synsätt skapas. Litteraturstudien berör även vilken roll lärarens undervisning har för att motarbeta diskriminering av hbtqi – rörelsen.

2.2 Frågeställningar

Hur påverkar lärarens undervisning om hbtqi-frågor elevers attityder och syn på hbtqi?

Vilka metoder påverkar elevers attityder och syn på hbtqi?

3 Bakgrund

I bakgrunden presenteras information som är viktigt att ha i åtanke inför läsningen av denna studie. Bakgrunden framställer definitioner av begreppet Hbtqi, svensk statistik om hbtqi samt både skolans uppdrag och vad Sveriges lagar uttrycker om hbtqi-personers rättigheter. Det framställs också olika åsikter som är relevant kring hbtqi och dess påverkan på undervisningen.

3.1 Definitioner av Hbtqi

Hbtqi är ett begrepp som myntades av Riksförbundet för homosexuellas, bis sexuella och transpersoners rättigheter år 2000 (RFSL, 2021). När begreppet användes för första gången användes förkortningen Hbt, vilket senare utvecklades till Hbtq för att slutligen förkortas till dagens Hbtqi. Homosexuell (H) och bisexuell (B) syftar på individens sexuella läggning, det vill säga vem någon blir attraherad av. Homosexuell innebär att kärlek förekommer mellan samma kön medan bisexuell syftar på attraktion till någon, oavsett kön.

Trans (T) avser en könsidentitet i stället för sexuell läggning. När en person identifierar sig som trans anser individen inte att den identifierar sig med sitt födda kön. Trans bygger även på att hur individen uttrycker sitt kön oavsett sitt födda kön (RFSL, 2021).

Queer (Q) som blev tillagt i Hbtqi-rörelsen 2012 syftar på en identitet. Att vara queer kan syfta på flera olika normbrytande saker. Begreppet täcker en stor mängd olika sätt att vara normbrytande inom kön, exempelvis genom att vara trans eller ha en icke-monogam relation (RFSL, 2021).

Intersexperson (I) är någon som har en intersexvariation. Detta innebär att personen har ett medfött tillstånd där kromosomerna i könet, könskörtlarna eller könsorganens utveckling är avvikande (RFSL, 2021).

3.2 Statistik kring Hbtqi i Sverige

Från tidigare befolkningsundersökningar som genomförts går det att uppskatta att mängden homosexuella och bisexuella till cirka 2–3 procent bland vuxna medan i yngre åldrar (16–25) är siffran högre och visar 4–6 procent (Bränström, 2018, s. 19). Tidigare studier visar även att cirka 3500 personer sökt vård för att göra en könsidentitetsundersökning de senaste tio åren (2007–2017) (Bränström, 2018, s. 15). Folkhälsomyndigheten (2024) menar att 0,4 procent av Sveriges vuxna upplever en känsla av transerfarenheter medan ungdomar som upplever att de ifrågasätter sitt biologiska kön är 1,0 procent.

3.3 Skolans uppdrag

Skolan har flera uppdrag som har en direkt koppling till ämnet Hbtqi. Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshem (LGR 22) uttrycker i kapitel 1 att skolans uppdrag handlar om att förmedla respekt för de mänskliga rättigheterna och utbildningen ska ge alla ett respektfullt bemötande i skolans gemensamma miljö. I LGR 22 (Skolverket, u.å. a) står det även att ingen i skolan ska utsättas för diskriminering på grund av kön, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet men om detta skulle förekomma blir skolans uppdrag att aktivt arbeta med situationen och diskrimineringen skall bemötas med kunskap kring ämnet samt interaktiva insatser. Skolan har dessutom i uppdrag att förbereda elever att bli goda medborgare vilket inkluderar elevers kunskap och respekt gentemot andra människors sexuella läggning eller identitet. Enligt LGR 22 (Skolverket, u.å. a) ska detta ske med hjälp utav en medvetenhet som ska ge eleverna ett tydligare synsätt kring Hbtqi.

Läroplanens mål för eleverna kring detta ämne handlar om att eleverna ska ta avstånd från diskriminering, kunskap inom mänskliga rättigheter och ha respekt för andras personliga integritet. För att arbeta aktivt kring detta har skolpersonalen riktlinjer att följa. I dessa riktlinjer står det skrivet att personalen ska motverka diskriminering och kränkningar (Skolverket, u.å. a).

Läroplanen för Samhällskunskapsämnet (Skolverket, u.å. b) berör också det aktuella ämnet, med tanke på samhällskunskapsämnet breda utgångspunkt finns kopplingar till Hbtqi i olika delar i centrala innehållet. Samhällskunskapsämnets centrala innehåll för årskurs 7–9 berör litteraturstudiens ämne när det handlar om människors identitet, jämlikhet, kränkningar av mänskliga rättigheter men även konsekvenser av brott (förtryck eller hatbrott).

3.3.1 Hbtqi – personers rättigheter enligt svensk lag

Sveriges lagar och rättigheter gällande hbtqi–personer följer först och främst EU:s regler om mänskliga rättigheter vilken innebär att alla är lika värda. Sveriges regering har dessutom egna lagar kring hbtqi. Sverige har lagar som skyddar personer från diskriminering med grund av sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Den så kallade Diskrimineringslagen (2008:567) förbjuder diskriminering inom arbete, utbildning och sjukvård. Hbtqi–personer har även lika rättigheter till äktenskap eftersom 2009 tillkom lagen som gör det möjligt för hbtqi–personer att gifta sig och även att gifta sig i kyrkan. Hbtqi–personer har även samma möjlighet att adoptera oavsett sexuell läggning eller identitet. Det finns även ett skydd mot hatbrott som innebär att om ett brott begås på grund av sexuell läggning eller könsidentitet klassas detta som ett hatbrott, vilken resulterar i hårdare straff. Sedan 2013 är det även möjligt att genomgå ett juridiskt könsbyte utan sterilisering och lagstiftningens utvecklade har resulterat i ett högre självbestämmande (Regeringskansliet, 2025).

3.4 Att undervisa om hbtqi

Larsson (2025, s. 42) förklarar att kontroversiella frågor som exempelvis hbtqi kan leda till en stor mängd frågor från eleverna. Dessa frågor är därför viktiga att besvara och ha en beredskap inför oväntade frågor kring kontroversiella ämnen. Larsson (2025, s. 43–45) fortsätter förklara vikten av att ha ett gott klassrumsklimat och att relationen mellan eleverna är god för att man ska kunna diskutera kontroversiella frågor öppet i klassrummet. En kontroversiell fråga blir nämligen kontroversiell när elever har olika upplevelser eller erfarenheter till det ämne som ska diskuteras, menar Larsson (2025, s. 43). Det är elevernas egna värderingar och erfarenheter som resulterar i hur en lärare ska hantera en situation som uppstår. Genom att skapa en tillåtande och god miljö i klassrummet samtidigt som klassrummet består av goda relationer leder detta till mer gynnade fall av lyckade diskussioner om kontroversiella frågor. Larsson (2025, s. 52) skriver att en medvetenhet om möjliga frågor i sin planering skapar en beredskap om ämnet. Samtidigt som detta leder till en mer gynnsam situation för både elever och lärare.

Författaren skriver även att varje klassrum reagerar på olika saker, i vissa klassrum är en kontroversiell fråga inte kontroversiell och vice versa. Genom att låta elever, som uttrycker negativa känslor om hbtqi, reflektera över sina åsikter och ordval brukar leda till en diskussion och lärarens roll är att låta elever öppna upp sig för andra åsikter än sin egen (Larsson, 2025, s. 61). Likt Larsson skriver ovan, reagerar olika klassrum på olika saker. Ceder (2021, s. 17) menar att elevernas delaktighet känns mer relevant och ökar om eleverna själva bestämmer innehållet. Delaktighet blir en viktig morot för att arbeta med skolans demokratiska uppdrag och mål.

Ceder (2021, s. 146) beskriver att jämställdhet, jämlikhet och identitet är viktiga mål för samhällskunskapsämnet i årskurs 7–9. Att koppla detta till hbtqi-rörelsen blir en viktig del i arbetet inom samhällskunskapsämnet. Arbetet för en bättre jämlikhet och respekt för olika identiteter är ett viktigt arbete i högstadiet.

Wallin (2019) skriver hur flera lärare har lätt att hämta fakta eller relevant material för att kunna bedriva en undervisning om hbtqi med när det kommer till metoder finns inte samma tydlighet. Fortsatt menar Wallin (2019) att lärare känner en osäkerhet gällande diskussioner om hbtqi, sex och relationer. Med hjälp utav texten som Wallin (2019) skriver skapas förklaringar till hur olika metoder används för att skapa ett respektfullt klassrum som integrerar och förstår undervisningen om hbtqi. Dessa metoder hjälper både lärare och elever att förstå innehållet. Wallins tips om att diskutera sex, hbtqi och relationer i klassrummet går att se som metoder för att lyckas med undervisningen kring ämnet.

3.4.1 Metoder och tips för undervisning

Hbtqi-inkludering är en av metoderna för att skapa ett bra perspektiv kring hbtqi. Detta innebär att integrera med hbtqi i alla sorters undervisning. Genom att låta eleverna integreras

i allt skapas en norm i undervisningen och elever känner sig familjära med undervisningens perspektiv oavsett om lektionen ska handla om hbtqi eller annat. (Wallin, 2019). Fortsatt förklarar Wallin (2019) vikten av att lyfta det lustfyllda och positiva gällande hbtqi, sex och relationer. Då infallsvinkeln ofta kan hamna på det negativa och skapa en oro bland eleverna blir det samtidigt viktigt att skapa en positiv känsla kring ämnet. Wallin (2019) menar även att nivån ska vara rätt. Det går att känna av när eleverna tycker det blir för simpelt, larvigt eller enkelt samtidigt som det går att se när nivån är för hög. Låt därför eleverna själva sätta nivån. Det görs genom att lyssna på vad eleverna pratar om i korridorerna, vad pågår i klassen eller rent åldersbaserat. De två sista tipsen handlar om att eleverna ska uppskatta undervisningen. Detta går att göra med spännande information, fakta eller filmer. För att skapa ett bättre intresse i klassrummet blir det viktigt att innehållet är intressant (Wallin, 2019).

4 Metodavsnitt

I denna del av arbetet presenteras tillvägagångssättet för informationssökningen. Tydligt visas vilka sökningar som gjorts med hjälp utav tabeller som skapar en tydlighet för informationssökningen. Det kommer även förklaras vilka kriterier som angetts för att nå fram till de artiklar som visas i urvalet, vilket slutligen analyseras i materialanalysen. Till att börja med förekommer ett kort avsnitt om vad en litteraturstudie är.

4.1 Syfte med litteraturstudien

Avsikten med en litteraturstudie grundar sig i att redogöra den redan existerande kunskapen som finns i ett forskningsområde. En litteraturstudies huvudsakliga poäng är att sammanställa den tillgängliga vetenskapliga kunskapen, menar Nyman och Claesson (2023, s. 10–11). Fortsatt menar Nyman och Claesson (2023, s. 11) att en litteraturstudie i ett forskningsperspektiv handlar om att läsa vetenskaplig litteratur och artiklar för att sedan granska, tolka och reflektera över innehållet med kritiska ögon.

Denna litteraturstudie kommer redogöra för vilken syn elever har på Hbtqi-rörelsen i en skolkontext, litteraturstudien kommer också att beröra vilken roll lärarens undervisning har för att motarbeta diskrimineringen. Litteraturstudiens resultatdel kommer att ge en övergripande översikt över studiens använda vetenskapliga material kring ämnet elevers syn på Hbtqi-rörelsen och undervisningens roll att arbeta med detta. Diskussionen som förekommer efter resultatdelen kommer utgå från framställt resultat och detta kommer leda till en tydligare roll för lärare inom hbtqi-arbetet.

4.2 Genomförande

Utförandet i detta arbete handlar om hur informationssökningen har gått till. Informationssökningen går ut på att söka i databaserna ERIC, SwePub och Primo. Användandet utav ERIC ger en övergripande internationell överblick för att skapa en generell inblick kring ämnet. Databasen SwePub har en tydligare koppling till Sverige och ger därför en mer konkret svensk inblick kring denna litteraturstudie medan Primo gav resultat både inhemskt och internationellt. Nedan tillkommer en tabell för att förtydliga hur processen gått till.

4.2.1 Informationssökning

Nedan följer en tabell för informationssökningen där databas, sökord, avgränsningar, antal träffar och valda artiklar visas.

Tabell 1: Informationssökning

Databas & Datum	Sökord	Eventuella avgränsningar	Antal träffar	Antal valda artiklar
ERIC 2025-02-03	noft("lgbti" OR "sogi" OR "lgbtqia") AND noft("student" OR "peers" OR "school")	Peer reviewed Scholarly Journals	69 träffar	2 st
	noft("lgbti" OR "sogi" OR "lgbtqia" OR "gay" OR "lesbian" OR "queer") AND noft("school") AND noft("swedish")	Peer reviewed Scholarly Journals	2 träffar	1 st
2025-02-06	noft("lgbtq") AND noft("pupils")	Peer reviewed Scholarly Journals	13 träffar	3 st
Primo 2025-02-03	Hbtq i skolan	Peer reviewed	3 träffar	1 st
2025-02-24	Lgbtq civics	Peer reviewed	67 träffar	1 st
SwePub 2025-02-03	HBTQ AND skolan	Peer reviewed Tidsskriftsartikel	7 träffar	1 st
	Lgbtq school	Peer reviewed Tidsskriftsartikel	5 träffar	1 st

4.3 Kriterier för inklusion

I denna litteraturstudie har det funnits krav som gör att all litteratur inte är aktuell. Studien har krävt att litteraturen ska vara av vetenskaplig inriktning och även där har det funnits avgränsningar att förhålla sökningen till. Genomförandet av sökning till materialet har inneburit att texterna ska vara "peer reviewed", "scholarly journals" och "referegranskat". Att de valda vetenskapliga artiklarna är "peer reviewed" och "referegranskat" syftar på en trygghet och tillit till att källorna är ordentligt granskade och innefattar en hög kvalitet. Kriterierna grundar sig även i "scholarly journals" vilket också ger en högre ökning av trovärdighet eftersom texter i "scholarly journals" kräver peer review för att artiklar ska få publiceras i tidskriften. De vetenskapliga artiklarna som valdes bort grundar sig i avsaknaden av den engelska språket, fel infallsvinkel eller irrelevant för denna studie.

Den ledande idén med de valda vetenskapliga artiklar grundar sig i att ange sökord som är relevanta för frågeställningen. I de valda artiklarna har forskning om hbtqi och lärares roll att arbeta med ämnet förekommit. Det har även förekommit ett synsätt som går tvärtom vad frågeställningen anser, det vill säga ett elevperspektiv för att se båda sidor av myntet kopplat till frågeställningen.

Nedan tillkommer en tabell (tabell 2) som redovisar de valda artiklarna. Artiklarna redovisas i ordning med den äldsta vetenskapliga artikeln först.

4.3.1 Urval

Nedan följer en tabell som visar valet av artiklar. Detta redovisas med hjälp av titel, författare, år och publikationstyp. Tabellen är även sorterad efter utgivningsår, med äldst först.

Tabell 2: Sammanställning av det insamlade materialet

Titel	Författare	År	Publikationstyp
"I Didn't Know What to Say...": Four Archetypal Responses to Homophobic Rhetoric in the Classroom	Zack, J.; Mannheim, Alexandra; Alfano, Michael	2010	Vetenskaplig artikel

Queering school, queers in school : An introduction	Malmquist, Anna Gustavson, Malena Schmitt, Irin	2013	Vetenskaplig artikel
Queering Your Culture: The Importance of Gender Diversity and Inclusion in The Classroom	Hennessy, Terri Bloomberg, Sara.	2020	Vetenskaplig artikel
Diversity in Sex and Relationship Education -- Limitations and Possibilities in Swedish Biology Textbooks	Junkala, Hannele; Berge, Maria; Silfver, Eva.	2022	Vetenskaplig artikel
"Can I just be a human?" reading LGBTQ+ youths' civics talk-as-text	Wargo, Jon M.	2022	Vetenskaplig artikel
Norm Critical Projects in Swedish School Librarian Practices	Centerwall, Ulrika Langelotz, Lill	2022	Vetenskaplig artikel

Teacher attitudes toward lesbian, gay, and bisexual students: Evidence for intergroup contact theory and secondary transfer effects	Gegenfurtner, Andreas Hartinger, Andreas 2 ; Gabel, Sylvia 2 ; Neubauer, Jule 2 ; Keskin, Özün 2 ; Dresel, Markus	2023	Vetenskaplig artikel
A Clash of Sexual Gender Norms and Understandings: A Qualitative Study of Homosexual, Bisexual, Transgender, and Queer Adolescents' Experiences in Junior High Schools	Cederved, Catarina Glasdam, Stinne Stjernswärd, Sigrid	2024	Vetenskaplig artikel
Views and experiences of Teachers working with Lesbians, Gay, Bisexual and Transgender Pupils with SEND	Klaudia Matasovska	2024	Vetenskaplig artikel
Från strategisk anpassning till institutionell allians: En studie om HBTQ-lärares upplevelser av tillhörighet och exkludering i skolan	Lundin, Mattias	2025	Vetenskaplig artikel

4.5 Materialanalys

De vetenskapliga artiklarna som ses i tabellen ovan (*Tabell 2*) har analyserats utifrån en specifik ordningsföljd. Där abstracten har givit en första inblick i vad artikeln redovisar och redan vid detta stadié går det att exkludera artiklar. Vidare läses inledningen som ger en mer övergripande introduktion till vad innehåller kommer handla om. Slutligen läses resultatet med syfte att granska innehållet och se hur artikeln kan bidra med kunskap till den studie som detta arbete syftar på.

Av de artiklar som litteraturstudien bygger på syftar alla artiklar till någon form av hbtqi-rörelsen. Det är tre artiklar som har en direkt koppling till lärares syn, erfarenheter och attityd gentemot hbtqi-rörelsen. Övriga vetenskapliga artiklar grundar sig i elevsyn, skolans arbete, skolbibliotek, skolböcker och klassrummets kopplingar till hur skolor hanterar hbtqi-rörelsen. Precis som Nilholm (2017, s. 78) menar att artiklar i en litteraturstudie kan sorteras för att skapa en tydligare överblick till den forskning och undersökning som gjort. Fortsatt menar Nilholm (2017, s.125–129) att en indelning av materialet förenklar arbetsbördan i att finna likheter och skillnader i materialets resultat. Den indelning som gjorts i denna litteraturstudie grundar sig i läraren, eleverna, skolan och andra omständigheter som berör ämnet: hbtqi. De underrubriker som skapas här baseras på undervisning, utanförskap, lärare och elevers syn på hbtqi samt hjälpmedel för att undervisningen ska fungera. Detta görs med anledning att skapa en helhetsbild i navigerandet av resultat till de relevanta frågeställningarna. Materialets sortering leder även till ett metod-tänk vilket innebär att lärare och skolans olika strategier för att lyckas hantera klassrummet gällande diskussioner om hbtqi.

5 Resultat

Resultaten baseras på de vetenskapliga texterna och artiklar som går att finna i *Tabell 1* och *Tabell 2*. Den sammanställning som görs av resultatet kommer mynna ut i ett jämförande mellan artiklarnas ståndpunkt. Resultatdelen är uppdelad i olika underrubriker då flera viktiga parametrar framträder som måste beaktas.

5.1 Undervisning om Hbtqi

Matasovska (2024, s. 636) menar att lärare som arbetar med elever som tillhör SEND (Special Education Needs and Disabilities) har uppfattat tre huvudsätt som påverkar lärarens sätt att arbeta med hbtqi-frågor i skolan. Dessa tre sätt som påverkar elevers syn på hbtqi väljer författaren att kalla: påverkbarhet (impressionability), att säga fel saker (saying the "wrong" thing) och uppmärksamhetsökande (attention - seeking). Matasovska (2024, s.636–637) förklarar påverkbarhet med att lärare känner en oro att undervisningen påverkar eleverna med funktionsnedsättning till att "bli" hbtqi och elevers identitet. Samtidigt känner lärarna en oro över föräldrarnas skepsis gentemot utbildandet av hbtqi. Fortsatt menar Matasovska (2024, s. 638) att lärare uttrycker en känsla av okunskap och osäkerhet när det gäller att utbilda kring hbtqi. Lärare anser att deras lärarutbildning inte har givit tillräckligt med stöd för arbetet med hbtqi till elever med funktionsnedsättning. Lärarnas osäkerhet kring ämnet får dem även att känna att eleverna kan bli skrämde av diskussioner om kön och sexualitet. Fram för allt märker lärarna att eleverna försöker passa in och identifiera sig med något de inte är, med målet att uppnå en högre social status. Matasovska (2024, s. 639–640) beskriver uppmärksamhetsökandet som ett tecken på, som beskrivits ovan, en vilja hos eleverna att överdriva eller låtsas tillhöra hbtqi för att bli accepterad. Då lärare menar att eleverna som identifierar som hbtqi är ett resultat av deras funktionsnedsättning snarare än elevens självbild (Matasovska, 2024, s. 639–640).

Matasovska artikel som handlar om föräldrars oro och skepsis gentemot utbildade av hbtqi ger Hennessy & Bloomberg (2020, s. 43) svar på när de beskriver föräldrars synsätt. Författarna menar att när lärare utbildar elever om hbtqi utbildar de även föräldrarna som inte har en lika modern samhällssyn. Fortsatt menar författarna att det är lärares jobb att meddela föräldrar om vilket ämne skolan arbetar med. Tillhörande detta är det också viktigt att meddela vilket språkbruk skolan använder när ämnet pratas om, exempelvis hbtqi för att arbeta parallellt med hemmet om ämnet. Hennessy & Bloomberg (2020, s. 43–44) beskriver samarbetet mellan skolan och hemmet blir en viktig del för att utbildandet om hbtqi ska lyckas. Genom att ha kontakt via exempelvis nyhetsbrev eller använda läroplattformen för att sprida information vilket kan låta föräldrarna förbereda sig för eventuella frågor av elever eller ställa frågor till läraren.

Zack et al. (2010, s. 105) undersökning handlar om lärarstudenters upplevelser kring homofobi och menar att undervisningen är svår att manövrera. Författaren upplever att det stöd från hemmet som är viktigt inte finns för alla. Detta skapar ett försvårande av utvecklingen av homofobi och samhällsutvecklingens avstamp står stilla. Fortsatt menar Zack et

al. (2010, s. 105) att det grundar sig i religiösa dilemman som gör undervisningen jobbig. Författaren menar att lärarstudenter saknar självförtroende och språkliga kunskaper för att konfrontera dessa åsikter från elever. När religiösa åsikter skadar undervisningen blir det extra jobbigt, när lärare inte haft möjlighet att hantera problemet tidigare och saknar den erfarenhet som krävs för att hantera situationen på bästa möjliga sätt (Zack et al., 2010, s. 104–105). Gällande undervisning menar författaren att det finns fyra olika typer att hantera homofobi. Dessa typer speglar hur lärare hanterar klassrumssituationer för att motarbeta homofobiska uttryck och skribenten åsyftar att de fyra olika kategorierna mäter lärarens förmåga och beredskap att säga ifrån mot homofobi i klassrummet. Målet är att lärare ska tillhöra kategorierna *confronter* (utmanare) och *integrators* (förenare). Tillhör en lärare kategorin *confronter* hanterar läraren den problematik som kan förekomma kring hbtqi-rörelsen. Lärare vågar utsätta sig själv i tuffa situationer och arbeta utifrån läroplanen för att förklara vad ord betyder eller ingripa vid homofobi. Genom att testa sig fram skapas ett klassrumsklimat som i längden motverkar homofobi. Lärarna känner en säkerhet, självförtroende och ansvar att ta itu med problem och arbeta utifrån kunskaper och färdigheter för att vägleda individ eller klassrum till en mer positivare sida (Zack et al., 2010, s. 103–104).

Kategorin som skribenten syftar på som den bästa och mest utvecklande benämner skribenten som *integrators*, vilket betyder förenare eller sammanförare. Zack et al. (2010, s. 104–105) beskriver *integrators* som lärare som vill integrera arbetet mot homofobi i skolans undervisning. Lärare anser att hbtqi-rörelsen är en viktig del av samhället och absolut inte bör uteslutas. Det finns flera olika sätt att arbeta i denna kategori men huvudsaken är att minska fördomar, förhindra mobbning och uppmuntra en större förståelse för olika identitetsskapande och sexualitet. Hur detta kan te sig undervisningen skiljer sig från lärare till lärare och klass till klass. Men poängen med kategorin *integrators* är att lärare visar stort engagemang för att motverka homofobi och att lärare ska ses som förebilder till elever men även andra lärare gällande arbetet kring hbtqi (Zack et al., 2010, s. 104–105).

Det finns dessutom två andra kategorier som Zack et al. (2010, s. 103) menar att nya lärare har lätt att hamna i. Dessa kallas *avoiders* och *hesitators* och bygger ofta på att nya lärare inte vet hur de ska hantera en hetsig situation gällande hatbrott. En *avoider* är en lärare som inte förstår att homofobiska slang faktiskt är homofobiska. Många unga slänger sig med begrepp som ”gay” och ”bög” och begreppens innebörd har tappat sin mening ur ett samhälleligt perspektiv. Detta menar Zack et al. (2010, s.103) leder till att unga nya lärare undermedvetet inte ser begreppen som en allvarlig handling. En *avoider* syftar på att undvika att samtala om hbtqi och sex av olika anledningar, det kan exempelvis vara pinsamt eller jobbigt att diskutera sex med andra. När en lärare inte påpekar homofobiska kommentarer påverkar detta eleverna på ett negativt sätt och vilseleder eleverna till en falsk uppmuntran att homofobiska begrepp är okej att använda, menar Zack et al. (2010, s.103). Den sista kategorin vid namn *hesitators* menar skribenten är den kategorin som majoriteten av nya unga lärare hamnar i. I denna kategori anser läraren förstå problemet och inse att ett påpekande kring homofobiska begrepp måste hanteras och ta i tu med, men läraren saknar förmågan att kunna diskutera det. Att arbeta med hbtqi kräver didaktiska metoder och kunskap om ämnet, något som lärarna känner att de saknar. Resultatet av detta blir tudelat, då lärare vet att de borde påpeka felaktigheterna men förmågan och kapaciteten saknas.

Anledningen till att självförtroendet saknas handlar om att lärarna inte vet hur de ska hantera situationer där olika religioner krockar eller att lärarna känner press att de borde fokusera på att följa styrdokumentet och planeringen (Zack et al., 2010, s. 105–106).

Lundin (2025, s. 155 – 156) betonar att lärare har en viktig roll att undervisa om ämnen som berör. Hit tillhör givetvis ämnet hbtqi, och författaren beskriver att det är viktigt att behandla samhället lagar och skolans läroplan för att värna om individernas bästa. Detta innebär absolut ett aktivt arbete kring diskriminering och kränkande behandlingar. Lundin (2025, s.156) är dock tydlig med att skolorna måste själva implementera ett arbete för att inkludera verksamheten. Ett implementerat av goda värden skapar en trygghet för elever och lärare, en respektfull skolmiljö är en trygghet för samtliga oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

5.2 Mobbning och trakasserier

Vikten av att arbeta med omdiskuterade ämnen som hbtqi ligger mycket i de trakasserier och mobbning som förekommer i skolor och samhället gentemot människor som förknippar sig med hbtqi. Cederved et al. (2024, s. 8–9) ger kunskap om elevers synsätt kring hbtqi, speciellt om du själv tillhör regnbågsfamiljen. Elever känner ofta en osäkerhet och rädsla över att bli exkluderade från sina vänner och klasskompisar på grund av sin sexuella läggning. Fortsatt menar Cederved et al. (2024, s. 9) att hbtqi–elever har svårt att känna en tillhörighet bland andra elevers heterosexuella cis-normer. Författaren menar att elever har behövt utstå mobbning till den grad att elever har bytt skola för att slippa trakasserier med anledning av sin sexuella läggning eller könsidentitet. Elever har utstått mobbning både i och utanför skolan och via dagens sociala medier (Cederved et al., 2024, s. 9). Denna form av trakasserier är vad Zack et al. (2010, s. 106) väljer att kalla ”den nya rasismen”. Zack et al. (2010, s. 106–107) menar att homofobi har tagit över vad etnisk rasism en gång var. Författarnas undersökningar menar på att det förekommer fler glåpord med homofobiska inslag än rasistiska, vilken ger författaren uppfattningen om att homofobi är ”den nya rasismen”. Från all form av trakasserier blir resultatet att individer i hbtqi exkluderar sig själva. Den exkluderingen görs både från kompisgrupper men även sig själv eftersom ungdomarna känner att de ger upp sin egen identitet för att passa in. Denna dubbla exkludering skapar ett hinder för att acceptera sin riktiga identitet som hbtqi–person, menar Cederved et al. (2024, s. 10). Denna exkludering kan leda till ännu värre situationer och händelseförloppet kan snabbt leda till ett självskadebeteende (Malmquist et al., 2013, s. 7). Individer som tillhör Q:et i hbtqi kallas queer–personer och när det handlar om unga queer–personer finns det stor risk för mobbning eller trakasserier. Malmquist et al. (2013, s. 7) menar att unga queer–personer är i riskzon för att bli mobbade till den grad att depression, droganvändning och självmordstankar ökar.

Det är inte bara elever som hamnar i en riskzon för utanförskap. Lundin (2025, s. 162) förklarar att homosexuella lärare döljer sin identitet för att passa in i den heterosexuella normen. Denna osynliga norm som kan finnas på skolor försvårar tillvaron för hbtqi–lärare.

Resultatet av detta blir att lärare är försiktiga gällande relationssamtal och stundtals väljer att undvika sanningen för att uppnå känslan om tillhörighet (Lundin, 2025, s. 162–163).

5.2.1 Förebygga arbetet mot mobbning och trakasserier

Cederved et al. (2024, s. 10–11) betonar vikten av att hbtqi-personer hittar individer och vänner med ett öppet klimat om att kunna diskutera viktiga saker i livet. Det är viktigt att kunna prata av sig och få värdefull respons gällande svårigheter i livet. Dessa samtal ska ha ett icke-dömande tonläge och detta brukar generera samtal med människor med liknande intresse. Cederved et al. (2024, s. 10–11) menar att individer med koppling till hbtqi oftast drar sig till andra individer med hbtqi-koppling, eftersom de kan relatera till varandra dilemman. Trots att ens vänner står upp för en löper det en risk att den ”utsatta” känner sig ännu mer utpekad. Fortsatt menar Cederved et al. (2024, s. 11) att även vänner till en hbtqi-person kan tro sig förstå men utfallet blir det motsatta. Vänner som begriper problemen och en känsla av inkludering blir en viktig faktor i hur måendet påverkas.

Malmquist et al. (2013, s. 7–8) beskriver skolans roll som en stor faktor i hur hanteringen av allas lika värde. Trots att det finns flertal olika metoder att minska homofobi och exkludering förekommer det ändå. Genom att avstigmatisera den heterosexuella normen leder detta till en mer konkret syn på hur andra har det i skolan och samhället. När skolor slutar fokusera på den cis-norm som existerar och väver in hbtqi i undervisningen fokuserar elever mer på skillnader och orättvisor (Malmquist et al., 2013, s. 9–11). Skolans roll att hantera allas lika värde är något som även Hennessy och Bloomberg (2020, s. 46) väljer att anamma. Att hantera allas lika värde i ett klassrum handlar återigen om att skapa det rätta klimatet. Författarna ger råd om att visa respekt kring användandet av olika pronomen och att inkludera detta i sina egna pedagogiska planeringar. Med stöd för att normalisera olika könsidentiteter finns det olika sätt att göra detta. Det går att lägga till ”Annan” när eleverna ska identifiera sitt kön, i familjeenkäter byta ut ”mamma/pappa” till ”förälder/vårdnadshavare” eller ta bort valet av kön helt och håller i enkäter eller formulär. Dessa små saker som en skola gör kan innebära mycket för den utsatte medan det inte ens märks för andra oberoende (Hennessy & Bloomberg, 2020, s. 47). Likt både Malmquist och Hennessy & Bloomberg anser Lundin (2025, s. 167) att en framgångsfaktor syftar på att skapa en normmedveten miljö för att allas trygghet. Likt tidigare nämnda artiklar är huvudsaken att skapa den rätta miljön så elever och personal kan känna sin respekterade och trygga, detta är även något som Lundin (2025, s. 169) värnar om. Normmedvetenheten måste prioriteras för att nå framgång i detta.

Ur ett lärarperspektiv blir sättet vi talar på en viktig komponent. Det språkliga bruket lärare använder till elever smittar av sig, fram för allt om läraren har en hög status bland elever. När lärare hör könsstereotypiska uttryck sägas av elever blir det betydelsefullt att ingripa och förklara med hur alla individer är olika och allas lika värde. Detta måste ske via ett moget och öppensinnat samtal för att uppnå ett lyckat utfall (Hennessy & Bloomberg, 2020, s. 46). Efter det språkliga bruket är uppdelning av klassen en viktig faktor för att

skapa ett tryggt klassrumsklimat. En könsbaserad uppdelning är inte rimligt eftersom det kan finnas elever som varken känner sig som en tjej eller kille. Författarna yrkar därför att i stället dela in klassen efter födelsedag, alfabetisk ordning eller andra saker som inte definierar ens kön (Hennessy & Bloomberg, 2020, s. 44).

5.3 Lärares attityd gentemot hbtqi

Gegenfurtner et al. (2023, s. 512–513) menar att lärares syn på elever tillhörande hbtqi är beroende på olika faktorer så som; ålder, kön, sexuell läggning, storlek på hemstad och religiösa/politiska åsikter. Författaren menar att lärare med en lägre ålder tenderar att vara mer öppensinnad och förstående för andras människors identitet eller sexuell läggning eftersom de är uppväxta med att hbtqi-frågan är stor i samhället. Intressant i detta fall är att bland dessa yngre människor är det fram för allt kvinnor som visar mest positiv attityd. Medan heterosexuella män snarare vill framhäva sin maskulina sida vilket påverkar attityden, menar Gegenfurtner et al. (2023, s. 513). Attityden blir även påverkad av lärares egen koppling till hbtqi-rörelsen eftersom det skapar en igenkänningsfaktor för individen.

Något som Zack et al. (2010, s. 99) skrivit om handlar om hur religion blir en bistående ståndpunkt för ens åsikter. Flertal gånger i artikeln benämns hur religion skapar en negativ syn på hbtqi. Zack et al. (2010, s. 99) skriver att troende lärarstudenter anser att sexualitet inte hör hemma i klassrummet och bör utredas privat. Författaren skriver även att den religiösa påverkan på åsikter även visas bland elever, vilket kan bli svårt att hantera. (Zack et al., 2010, s. 104). Gegenfurtner et al. (2023, s. 514) undersökning verkar överensstämma med Zack et al. eftersom även här har den religiösa kopplingen en faktor. Troende lärare har en mer negativ syn på hbtqi eftersom det går emot religionen. Detta eftersom det skadar eller bryter mot särskilda regler inom vissa religioner. Om fokus i stället läggs på politiska tankar gäller liknande hinder gällande lärares attityd gentemot hbtqi. Både Zack et al. (2010, s. 99) och Gegenfurtner et al. (2023, s. 514) menar att konservativa politiska tankar skapar en negativ attityd för hbtqi. Gegenfurtner et al. (2023, s. 514) förklarar hur konservativa och politiskt lagda högerpersoner har en negativ attityd eftersom heteronormer är just normen. Medan liberala och vänsterpolitiken snarare har mer välkomnande och bättre attityd till normbrytande händelser.

5.3.1 Hbtqi-elevs syn på hbtqi

Wargo (2022) artikel fokuserar och undersöker hbtqi-ungdomars reflektioner och uppfattningar om medborgarskap, inkludering och identitet. Wargo (2022, s. 24–25) beskriver hur två ungdomar pratar och drömmer om ett ”normalt vanligt liv”. Diskussionen uttrycker hur ungdomarna vill bli sedd som människa och där med inte definieras eller stämplas utefter identitet, ras eller sexuell läggning. Diskussionerna mynnar ut i att trots önskan om att ”bara vara människa” har samhället tendenser av att ändå stämpla människor. Ungdomarna

menar att det *homonationalistiska ideal* som präglar samhället innebär att ”den goda medborgaren” är kopplad till vita heteronormativa normer (Wargo 2022, s. 26). I en annan diskussion förklarar ungdomar att det finns olika minoritets–evenemang som skapar en godare sammanhållning. Samtalet leder dock till en hetsig diskussion om evenemang faktiskt hjälper eller snarare stjälper. Ungdomarna i artikeln menar att olika minoritetsidentiteter stundtals kan komma i konflikt när de försöker skapa koalitioner för social rättvisa (Wargo, 2022, s. 28–29). Sammanfattningsvis blir slutsatserna av artikeln att hbtqi–ungdomars identitet inte enbart handlar om sexuell läggning eller kön utan påverkas även starkt utav nationalitet, ras och klass. Samtidigt går det utläsa av artikeln att hbtqi–ungdomar godtar och omfamnar det normativt accepterande ideal som samhället har, trots att det exkluderar mer intersektionella identiteter. Ur ett queer–perspektiv måste kritiskt undersöka hur rättvisa och inkludering definieras och förstås för att utbildningen ska gå framåt (Wargo, 2022, s. 29). Likt flera andra artiklar i denna litteraturstudie, Malmquist och Hennessy & Bloomberg, gör Wargo anspråk på att utmana de homonationalistiska och heteronormativa strukturer som samhället har etablerat för en mer queerintegrerad samhällsstruktur.

5.4 Användandet av böcker i skolan

Trots att Junkala et al. (2022, s. 527) artikel handlar om biologi snarare än samhällskunskap är artikelns relevans högst påtagligt. Detta med tanke på att skolor ofta brukar använda sig av samma förlag till läromedel i andra ämnen. Artikeln undersöker presentationen av hbtqi i olika läromedel i ämnet biologi för högstadiel elever och författarna kan konstatera att svenska läromedel har en högre grad av definitioner och omnämmanden än länder som USA eller Sydafrika. Hbtqi nämns ungefär 4–6% i de böcker som artiklar berör medan heterosexualitet omnämns 4.4 - 10.6% i böckerna. Samkönat sex eller bisexualitet benämns mer i kärlekssyfte, Pride paraden visas och kondomer ses som ett bra preventivmedel både för homo- och heterosexuella (Junkala et al., 2022, s. 527). Homosexualitet är det mest framstående från hbtqi–rörelsen och benämns på ett normaliserande sätt. Samtidigt beskriver författarna hur begreppen *queer*, *trans* och *intersex* endast nämns i förbifarten. Junkala et al. (2022, s. 529) förklarar hur queer och intersex tillhör kategorin ”invisibilitet” med tanke på begreppens osynlighet i läromedlen. Begreppet trans/transperson nämns dock oftare med har inslag av negativa attityder i vissa av böckerna. Författaren syftar då på att texterna inte är gjorda för en öppen diskussion utan snarare konstaterar i detta fall att män sällan bär klänning (Junkala et al., 2022, s. 529).

Centerwall och Langelotz (2022, s. 18) beskriver vikten av att ha ett gott samarbete med skolbiblioteket för att tillsammans kunna hjälpa varandra kring viktiga händelser på skolan. Det kan exempelvis handla om hbtqi, andra världskriget eller läsning i allmänhet. Ett sätt som skolbiblioteket kan samarbeta med skolan kan vara ha tydliga regnbågshyllor som vägleder elever till böcker som handlar om hbtqi (Centerwall & Langelotz, 2022, s. 23). Det hjälper inte bara eleverna att navigera i egen läsning men det hjälper även läraren att hitta material till lektioner som handlar om just hbtqi. Biblioteket bidrar även till en lugn

och trygg miljö för eleverna vilket blir en form av frizon. Samtidigt skapar detta en inkludering, normalisering och ett synliggörande för individer tillhörande hbtqi (Ceterwall & Langelotz, 2022, s. 26).

Sammanfattningsvis menar Junkala et al. (2022, s. 534) att läromedel och böcker är oundvikliga komponenter till att skapa en inkluderande skolmiljö. De hjälper även att skapa en förståelse för situationer gällande normbrytande situationer.

6 Diskussion

Kommande kapitel av litteraturstudien kommer innehålla en metoddiskussion och en resultatdiskussion som diskuterar resultatet från föregående kapitel. Slutligen avslutas kapitlet med tankar kring vidare forskning och en avslutning.

6.1 Metoddiskussion

Litteraturstudie som metod har inneburit en försvåring av arbetet i koalition med studiens frågeställning. Bristen på forskning kring just elevers attityd och syn på hbtqi i svenska skolan har påträffats och skapat en övergripande syn att just detta ämne behöver utforskas ytterligare. Precis som Nyman och Claesson (2023, s. 85) beskriver är självkritiken viktig för att hur strukturen på arbetet ser ut. Fortsatt beskriver författarna vikten av att skapa en förståelse både för svårigheterna och framgångarna. Denna litteraturstudies styrkor syftar på ett nytänkande kring ämnet hbtqi, vilket går att avläsa baserat på den tidigare forskning som finns. Där andra artiklar inte förhåller sig till liknande frågeställning och perspektiv likt denna studie. Det som i ett tidigt stadie utav studiens arbete skulle kunna ses som felkällor i form av brist av artiklar, har senare utvecklats till bidragande aspekter för studies bredare syn och inblick i ämnet. Då bristen av artiklar har inneburit att ett bredare artikelurval skapat en helhetsbild som ger fler infallsvinklar. Litteraturstudien har dragit nytta av dessa olika kategoriseringar av elever så som ras och utvecklingsstörda. Det har skapat en generell insyn i hur extra utsatta elever blir hanterade och behandlade.

Urvalet som denna litteraturstudie landat i grundar sig i ett område som inte haft liknande perspektiv likt denna. Hbtqi är ett väl beforskat ämne men det har fattats en insyn i hur elevers åsikter och attityd påverkas av lärares undervisning. Detta går även att se i bifogade tabeller (*Tabell 1 & Tabell 2*), där det går att utgöra att antal träffar på sökningar inte har varit många. Resultatets påverkan utifrån det valda urvalet har givit ett resultat som måste kopplas till studiens bakgrund för att få den svenska kontexten. Vissa artiklar från urvalet har ett utländskt synsätt vilket därför skapar en koppling till den svenska kontexten extra noggrann. Artiklarna är nya och håller sig relevanta för hur dagens samhälle ser ut. Då åren för majoriteten av artiklarna är från 2020-talet. Detta skapar trygghet i att resultatet är aktuellt samtidigt som det innebär att ämnet kopplat till frågeställningen inte är fullt undersökt. Trots att urvalets forskningsfrågor stundtals inte undersöker likartade frågeställning som denna litteraturstudie har det funnit intresseväckande delar och ämnen från varje artikel som har relevans.

De erfarenheter som bidragit till olika perspektiv vid läsningen grundar sig i artiklarnas ursprung. Detta görs baserat på ursprungsland kopplat till homofobi. Det finns tre artiklar vars ursprung är USA vilket skapar förutfattade meningar. Delstaterna där dessa artiklar äger rum är Massachusetts, New York och North Carolina och vars respektive avlegalisering av samkönade sexuella interaktioner är 1974, 1980 och 2003. Där Massachusetts står i framkant som den första delstaten att legalisera samkönat äktenskap år 2004 (American Experience, u.å).

Andra metoder som hade varit aktuella för den skrivna litteraturstudien är en egen undersökning i form av enkäter eller intervjuer. Med hjälp utav enkäter hade ett stort antal respondenter till resultatet givit tydligare analyser av området och frågeställningen. Enkäter hade givit en mer ”rakt på sak”-metod där elevernas röst blir hörd direkt. Denscombe (2018, s. 35–36) beskriver olika typer av enkäter och surveyundersökningar. En enkät via internet hade varit att föredra i detta fall då dagens högstadieelever får datorer av skolan samtidigt som det sparar tid och går enkelt att analysera svaren i efterhand. Av egen erfarenhet har dagens ungdomar en svag handstil och det underlättar därför att göra enkäten via internet för att vara tidseffektiv och förstå elevens språk. Det som är negativt med enkäter syftar till detaljerade svar. Avsaknaden av detaljer i enkäter kan skapa problem och därför kan det även vara bra att komplimentera med ett ”eftersnack” för att klargöra problem eller funderingar. Det samma gäller gällande intervju som metod. Där får elever berättas om händelser, erfarenheter och andra viktiga aspekter som hade givit frågeställningen en intressant vinkel. De utmaningar som skapas beskriver Denscombe (2018, s. 32) något som kallas ”Surveyundersökning ansikte mot ansikte” vilket syftar på en direkt kontakt mellan forskare och respondent. Denna typ av survey bygger på intervjuer där respondenten kan ge en mer tydlig och detaljrik respons till frågeställningen. Detta går även att göra i grupp menar Denscombe (2018, s. 270–273). I grupp blir inte individer utpekade och gruppen tillsammans kan diskutera fram svar på frågorna. Problemet som skapas kring gruppintervju handlar dock om att individen inte blir sedd och bortfallet av viktiga åsikter kan förekomma. Fokusgrupper som metod handlar om att få ut känslor, attityder, uppfattningar och idéer bland respondenterna vilket är syftet med denna litteraturstudie. Där kan respondenterna diskutera och samtala kring ämnet vilket leder till intressanta tankar och åsikter (Denscombe, 2018, s. 272). Alla dessa metoder går även att applicera på undervisande lärare för att ta del av olika infallsvinklar.

6.2 Resultatdiskussion

Detta avsnitt består av olika underrubriker där frågeställningarna besvaras utifrån resultatet i koppling till den information som finns i bakgrunden.

6.2.1 Hur påverkar lärarens undervisning om Hbtqi-frågor elevers attityder och syn på Hbtqi?

Den direkta sammantagna analysen av resultatet kopplat till frågeställningen ger en tudelad tolkning och mening av elevers attityd och syn på hbtqi. Med tanke på all den homofobi och trakasserier som hbtqi-personer får utstå blir ämnet av yttersta vikt. Läroplanen (Skolverket, u.å.a) och Ämnesplanen för samhällskunskap (Skolverket, u.å. b) berör hbtqi och jämlikhet vid flertal gånger vilket är en viktig aspekt att ha i åtanke när lärare undervisar om hbtqi. Precis som Malmquist et al. (2013, s. 7–8), Hennessy & Bloomberg (2020, s. 46), Lundin (2025, s. 169) och Junkala et al. (2022, s. 527) betonar i sina artiklar. De berör

vikten av att klassrummet, klimatet och miljön ska innehålla en hög grad av respekt och omtanke för andra individer. För en lyckad undervisning om hbtqi måste dessa aspekter vara involverade i undervisningen och skolans verksamhet. För att lyckas skapa goda medborgare som Läroplanen (Skolverket, u.å, a) belyser blir det extra viktigt för lärare och skolan att skapa en trygg och välkomnande miljö. Om statistiken från Bränströms (2018) text innebär det att procentuellt finns det någon elev i varje klass som redan känner att de tillhör hbtqi eller kommer senare i livet tillhöra hbtqi.

Elevers egna åsikter om hbtqi präglas ofta utav utomstående faktorer och fördomar snarare än fakta från skolorna. Detta påvisar Matasovska (2024, s. 43), Zach et al. (2010, s. 99) och Gegenfurtner (2023, s. 514) när de beskriver hur föräldrars och religionens synsätt på hbtqi blir en bidragande faktor till hur elevens och individens åsikter kring hbtqi utformas. I läroplanen (Skolverket, u.å, a) står det att skolan ska samarbeta med föräldrar/vårdnadshavare för att se lösningar på problem och tillsammans arbeta för elevers bästa. Genom att som förälder/vårdnadshavare gå emot skolans ord skapar en krock och försvårar undervisningen. Matasovska (2024, S. 636–638) beskriver hur föräldrar blir oroliga och ser med kritiska ögon mot utbildningen om hbtqi till elever med SEND. Trots att artikeln handlar om elever med extra behov och stöd finns det ändå en relevans i hanteringen från föräldrars sida. Den samverkan som krävs för att skapa en trygg miljö i skolan är något som Hennessy & Bloomberg (2020, s. 43) berör i sin artikel. Deras syn handlar om att utbildande om hbtqi till eleverna även utbildar föräldrarna. Denna aspekt av utbildandet skapar en trygg miljö för elever tillhörande hbtqi eftersom det skapar ett förstående hos föräldrar vilket även influerar elever. Som läroplanen (Skolverket, u.å, a) anspelar på är samarbetet mellan skolan och hemmet en del av utbildandet för eleverna. Med det sagt blir det viktigt att tillvaron gällande samtal om hbtqi är respektfulla både i hemma och skolan.

Artiklarna från första underrubriken i resultatet värnar alla om en respektfull och trygg tillvaro i skolan samtidigt som lärarens roll i det hela blir att hantera eventuella störningsmoment (Zach et al., 2010, Matasovska, 2024, Hennessy & Bloomberg, 2020). Dessa störningar kan handla om nedvärderande kommentarer eller annan form av trakasserier. Zach et al. (2010, s. 104–105) förklarar vikten av att lärare ska ha självförtroende i klassrummet och kunna etablera sin roll som den vuxna i rummet. Lärarrollen handlar om att vara en förebild till elever och det innebär att kunna och våga säga till när något inte står rätt till. Fortsatt beskriver Zach et al. (2010, s. 104–105) att lärares mål bör vara att sträva efter att uppnå *confronter* eller *integrators* för att hantera hatiska situationer som uppstår i klassrummet. När en lärare etablerar sig i någon av dessa kategorier innebär det att lärare har verktygen som krävs för att hantera individer som bryter mot skolans och läroplanens regler gällande respekt och rätten att älska vem man vill. Läraren kan då vara en förebild för andra elever att säga till och ifrågasätta homofobiska kommentarer. Detta är ett betydelsefullt perspektiv för att hindra den mobbning som beskrivs i underrubriken om mobbning och trakasserier. Mobbning och trakasserier är något som hbtqi-personer utsätts för men att hindra homofobiska kommentaren i klassrummet och leda med ett gott exempel blir ett viktigt steg i rätt riktning. Kopplingen till läroplanens (Skolverket, u.å, a) ståndpunkter om skolans uppdrag och mål att alla elever ska ha en likvärdig utbildning och allas lika värde

blir en aspekt som startar här. Till lärarens hjälp blir läromedel betydelsefulla för att skapa ytterligare förståelse för hbtqi och dess innebörd i samhället (Junkala et al., 2022, s. 26).

Från underrubriken som handlar om mobbning och trakasserier berörs begrepp som *exkludering* och homofobi kallas ”den nya rasismen”, skolans ansvar bygger på att elever inte ska känna sig exkluderade. När det handlar om unga queer-personer, som löper stor risk till självskadebeteende och droganvändning (Malmquist et al., 2013, s. 7) är det essentiellt att skolan och lärare kan bidra till en inkluderande miljö i skolan för att undvika utanförskap.

Utifrån litteraturstudiens resultat kan man även vrida på tankarna att elevers attityd och syn inte påverkas av lärarens undervisning, denna alternativa tolkning baserar sig på all den mobbning som existerar. Mobbningen formas inte i skolan utan den har format elever utanför skolan där andra parametrar värderas högre. Detta kan exempelvis vara religion, familj eller vänner som uttrycker förakt gentemot hbtqi vilket i sin tur resulterar i att individen blir påverkad. Däremot förklarar flera artiklar att skolans värld är en viktig komponent för att skapa ett normbrytande tänk och vara mer öppensinnad (Cederved et al., 2024).

6.2.2 Vilka metoder påverkar elevers attityder och syn på hbtqi?

Precis som skrivet ovan hanteras situationer kring hbtqi bäst när lärare utgår från kategorierna *confronter* och *integrators*. När lärare tillhör dessa kategorier kan lärare hitta nycklarna som krävs för att låsa upp nya dörrar för hantering av hbtqi. Det självförtroendet som lärare besitter när de tillhör dessa två grupper ger förutsättningar för att lyckas. Zach et al. (2010, s. 103–104) beskriver lärare tillhörande *confronter* och *integrators* som lärare med säkerhet i sitt yrke. Denna säkerhet är en avgörande roll för hur en lärare kan hantera diverse olika situationer. När detta självförtroende och självsäkerheten existerar gynnar detta lärare och det skapar möjligheter för lärare att finna nya metoder för att luckra upp ett klassrum som motsätter sig. Ceder (2021, s. 17) menar att undervisning kring hbtqi måste vara intressant för eleverna och Ceder (2021, s. 17) menar att om eleverna själva får välja innehåll skapas ett intresse. Precis som Wallin (2019) menar är det viktigt att klassrummet begriper innehållet och förstår vad de blir undervisade. Även om Ceder och Wallin åsyftar samma sak finns det olika strategier för att nå dit. Det går antingen att göra via frågelådor, lyssna på vad eleverna pratar om i klassrum/korridor eller vad som överlag är hett uppe för debatt. Larsson (2025, s. 155–156) förklarar vikten av att skapa en trygghet för eleverna, detta är något Wallin (2019) menar skapas genom att vara hbtqi-inkluderande i stora drag. När undervisning ofta präglas av hbtqi skapas en trygghet för eleverna då de känner igen innehållet och det skapas en norm i klassrummet. Tryggheten här leder till en respektfull klassrumsmiljö som gynnar undervisningen. Zach et al. (2010, s. 104) beskriver hur lärare inte har metoder för att lyckas med undervisningen vilket även Wallin (2019) belyser. Faktabanken är oftast större än metodbanken vilken innebär att innehållet finns men metoderna för att nå fram inte alltid lyckas. Wallin (2019) menar att tipsen/metoderna som framförs i *Vi Lärare* leder till en tydligare struktur av innehållet. Det ger även lärare goda råd för att skapa en undervisning som når fram till eleverna. Likt tidigare nämnda artiklar är klimatet i klassrummet en viktig aspekt för att undervisningen ska lyckas och metoderna i 3.4.1

kopplat till skapandet av en god klassrumsmiljö skapar goda förutsättningar för att eleverna ska ha en bra attityd och syn på undervisningen.

Sammanfattningsvis går det att kontrastera med hjälp av utvalda artiklar se hur skolelever påverkas av undervisning om hbtqi. Med rätt omgivning, metoder och en lärare som utmanar klassrummet att tänka från andra perspektiv öppnar detta upp möjligheten att ha ett klassrumsklimat som tillåter en öppenhet kring hbtqi.

6.3 Fortsatt forskning

Andra metoder som hade varit aktuella för den skrivna litteraturstudien är en egen undersökning i form av enkäter eller intervjuer. Med hjälp utav enkäter hade ett stort antal respondenter till resultatet givit tydligare analyser av området och frågeställningen. Enkäter hade givit en mer ”rakt på sak”-metod där elevernas röst blir hörd direkt. Denscombe (2018, s. 35–36) beskriver olika typer av enkäter och surveyundersökningar. En enkät via internet hade varit att föredra i detta fall då dagens högstadeelever får datorer av skolan samtidigt som det sparar tid och går enkelt att analysera svaren i efterhand. Av egen erfarenhet har dagens ungdomar en svag handstil och det underlättar därför att göra enkäten via internet för att vara tidseffektiv och förstå elevens språk. Det som är negativt med enkäter syftar till detaljerade svar. Avsaknaden av detaljer i enkäter kan skapa problem och därför kan det även vara bra att komplimentera med ett ”eftersnack” för att klargöra problem eller funderingar. Det samma gäller gällande intervju som metod. Där får elever berätta om händelser, erfarenheter och andra viktiga aspekter som hade givit frågeställningen en intressant vinkel. De utmaningar som skapas beskriver Denscombe (2018, s. 32) något som kallas ”Surveyundersökning ansikte mot ansikte” vilket syftar på en direkt kontakt mellan forskare och respondent. Denna typ av survey bygger på intervjuer där respondenten kan ge en mer tydlig och detaljrik respons till frågeställningen. Detta går även att göra i grupp menar Denscombe (2018, s. 270–273). I grupp blir inte individer utpekade och gruppen tillsammans kan diskutera fram svar på frågorna. Problemet som skapas kring gruppintervju handlar dock om att individen inte blir sedd och bortfallet av viktiga åsikter kan förekomma. Fokusgrupper som metod handlar om att få ut känslor, attityder, uppfattningar och idéer bland respondenterna vilket är syftet med denna litteraturstudie. Där kan respondenterna diskutera och samtala kring ämnet vilket leder till intressanta tankar och åsikter (Denscombe, 2018, s. 272). Alla dessa metoder går även att applicera på undervisande lärare för att ta del av olika infallsvinklar.

6.4 Avslutning

Denna studie och undersökning har öppnat upp nya sätt att tänka när det kommer till undervisning i samhällskunskap och andra ämnen om hbtqi. Skolan har en viktig roll gällande normskapande men även att identifiera sig och älska vem man vill. Resultatet från studien

skapar en förståelse kring hur skolan kan kännas för elever tillhörande hbtqi och ur ett lärarperspektiv blir inkludering en faktor för allas bästa välmående. I en slutfas av denna litteraturstudie går det konstatera att det finns många olika metoder och hanteringsstrategier för att skapa en förståelse hos elever. Dels för att undvika framtida mobbningsituationer och för att göra tillvaron i skolan behagligare för elever som tillhör hbtqi.

För att återkoppla till exit – ticketen som skrevs i inledningen så vill jag aldrig läsa, höra eller uppleva något liknande igen. Sådana kommentarer vill jag inte se i min framtida roll som lärare.

Referenslista

- Americans Experience, u.å. *Milstones in the American Gay Rights Movement*. PBS.
<https://www.pbs.org/wgbh/americanexperience/features/stonewall-milestones-american-gay-rights-movement/>
- Bränström, R. (2018). Hälsa och livsvillkor bland unga hbtq-personer – Vad vet vi och vilka forskningsbehov finns? Forte. <https://forte.se/publikation/unga-hbtq/>
- Ceder, S., Gunnarsson, K., Planting-Bergloo, S., Öhman, L. & Orlander, A,A. (2022). Ämnesdidaktiska ingångar. I Ceder, S., Gunnarsson, K., Planting-Bergloo, S., Öhman, L. & Orlander, A,A. *Sexualitet och relationer: att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan*. (131–155). Studentlitteratur.
- Ceder, S. (2021). Vad är sexualitet och relationer?. I Ceder, S., Gunnarsson, K., Planting-Bergloo, S., Öhman, L. & Orlander, A,A. *Sexualitet och relationer: att möta ett engagerande och föränderligt kunskapsområde i skolan*. (13–22) Studentlitteratur.
- Cederved, C., Glasdam, S., & Stjernswärd, S. (2024). A Clash of Sexual Gender Norms and Understandings: A Qualitative Study of Homosexual, Bisexual, Transgender, and Queer Adolescents' Experiences in Junior High Schools. *Journal of Adolescent Research*, 39(1), 3-29. <https://doi.org/10.1177/07435584211043290>
- Centerwall, U & Langelotz, L (2022). Norm Critical Projects in Swedish School Librarian Practices. *Nordic Journal of Library and Information Studies*. 3(2), 16–32.
<https://doi.org/10.7146/njlis.v3i2.132277>
- Day, J. K., Fish, J. N., Grossman, A. H. & Russell, S. T. (2020). Gay-Straight Alliances, Inclusive Policy, and School Climate: LGBTQ Youths' Experiences of Social Support and Bullying. *United States: Wiley Subscription Services, Inc.* 30 (52). S. 418–430. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jora.12487>
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken, för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur.
- Folkhälsomyndigheten. (2020, 24 april). *Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bland homo och bisexuella samt transpersoner – Resultat från befolkningsundersökningen SRHR2017*. Folkhälsomyndigheten. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/pubreader/pdfview/71752?browserprint=1>
- Gegenfurtner, A., Hartinger, A., Gabel, S., Neubauer, J., Keskin, Ö., & Dresel, M. (2023). Teacher attitudes toward lesbian, gay, and bisexual students: Evidence for intergroup contact theory and secondary transfer effects. *Social Psychology of Education : An International Journal*, 26(2), 509-532. <https://doi.org/10.1007/s11218-022-09756-w>
- Hennessy, T., & Bloomberg, S. (2020). Queering Your Culture: The Importance of Gender Diversity and Inclusion in The Classroom. *Montessori Life: A Publication of the American Montessori Society*, 32(1), 40-47. <http://proxy.library.ju.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/queering-your-culture-importance-gender-diversity/docview/2859094696/se-2>

- Junkala, H., Berge, M., & Silfver, E. (2022). Diversity in Sex and Relationship Education -- Limitations and Possibilities in Swedish Biology Textbooks. *Sex Education: Sexuality, Society and Learning*, 22(5), 521–537.
<https://doi.org/10.1080/14681811.2021.1966407>
- Larsson, A. (2025). *Att undervisa om kontroversiella frågor: didaktiska utmaningar och möjligheter*. Gleerup.
- Lundin, M. (2025). Från strategisk anpassning till institutionell allians: En studie om HBTQ-lärares upplevelser av tillhörighet och exkludering i skolan. *Utbildning Och Demokrati*, 33(2), 155–173. <https://doi.org/10.48059/uod.v33i2.2313>
- Malmquist, A, Gustavson, M & Schmitt, I (2013). Queering school, queers in school: An introduction. *Confero*. 1(2), 5-15. <https://doi.org/10.3384/confero.2001-4562.13v1i21g>
- Matasovska, K. (2024). Views and Experiences of Teachers Working with Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Pupils with SEND. *Journal of LGBT Youth*, 21(3), 627–648.
<https://doi.org/10.1080/19361653.2024.2334065>
- Nilholm, C. (2017). SMART: Ett sätt att genomföra forskningsöversikter. Studentlitteratur.
- Nyman, R., & Claesson, S. (2023). *Litteraturstudier i lärarutbildningen: att läsa, skriva och reflektera*. Studentlitteratur.
- Regeringskansliet. (2025, 24 januari). *Historik om utvecklingen av hbtqi – personers rättigheter i Sverige*. Regeringskansliet. <https://regeringen.se/regeringens-politik/hbtq-personers-lika-rattigheter-och-mojligheter/historik-om-utvecklingen-av-hbtqi-personers-rattigheter-i-sverige/>
- RFSL. (2021, 25 november). *Hbtqi*. RFSL. <https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/hbtqi/>
- Skolverket. (u.å. a). *Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet*. Hämtad 28 januari, 2025. <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>
- Skolverket. (u.å. b). *Kursplan – Samhällskunskap*. Hämtad 28 januari, 2025. <https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet?url=907561864%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGR-SAM01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f>
- Wallin, F. (2019, 21 augusti). *6 tips till lärare: Så pratar du om sex och relationer i skolan*. Vi Lärare. <https://www.vilarare.se/nyheter/intervju/6-tips-till-larare-sa-pratar-du-om-sex-och-relationer-i-skolan/>
- Wargo, J.M. (2022) “Can I just be a human?” reading LGBTQ+ youths’ civics talk-as-text. *The Journal of Social Studies Research*, 46 (1), 19-33.
<https://doi.org/10.1016/j.jssr.2021.11.002>
- Zack, J., Mannheim, A., & Alfano, M. (2010). "I Didn't Know What to Say...": Four Archetypal Responses to Homophobic Rhetoric in the Classroom. *High School Journal*, 93(3),

98-110. <http://proxy.library.ju.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/i-didnt-know-what-say-four-archetypal-responses/docview/757171186/se-2>

